

Riktlinjer för finansverksamheten

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Syfte.....	3
3	Ansvarsfördelning.....	3
3.1	Regionfullmäktiges ansvar.....	4
3.2	Regionstyrelsens ansvar	4
3.3	Finansfunktionens ansvar.....	4
4	Definitioner	4
5	Generella styrande principer.....	5
5.1	Strategi	5
5.2	Målformulering	5
5.3	Giltighet och uppdatering.....	5
5.4	Intern kontroll	6
5.4.1	Ansvar	6
5.4.2	Hantering av operativa risker	6
5.4.3	Åtgärder.....	7
5.4.4	Rapportering och uppföljning.....	7
6	Tillgångsförvaltningen	8
6.1	Styrande principer för tillgångsförvaltningen.....	8
6.1.1	Hållbara och ansvarsfulla placeringar.....	8
6.1.2	Motparter och förvaring.....	9
6.1.3	Investeringar i tillgångsslag/placeringsformer	11
6.1.4	Åtgärder vid avvikelse mot riktlinje	11
6.1.5	Ägarpolicy	12
6.1.6	Motparter	12
6.1.7	Förvar	13
6.2	Likviditetshantering.....	13
6.2.1	Mål för likviditetshantering	13
6.2.2	Generella principer för likviditetshantering	13
6.3	Medelsförvaltning	14
6.3.1	Mål för medelsförvaltningen.....	14
6.3.2	Förvaltningens genomförande	15
6.3.3	Medelsförvaltningens tillgångsfördelning	15
6.4	Pensionsmedelsförvaltning	17
6.4.1	Mål för pensionsmedelsförvaltningen.....	17
6.4.2	Övergripande strategi.....	17

6.4.3	Uttag ur pensionsmedelsförvaltningen	17
6.4.4	Förvaltningens genomförande	18
6.4.5	Risker i förvaltningen.....	18
6.4.6	Tillåtna placeringsformer.....	18
6.4.7	Pensionsförvaltningens tillgångsfördelning.....	19
6.4.8	Nya instrument.....	20
6.5	Rapportering och uppföljning av tillgångsförvaltningen	21
6.5.1	Rapportering till regionstyrelsen	21
6.5.2	Rapportering från externa förvaltare	21
6.5.3	Uppföljning	21
6.6	Selektion och avvecklingskriterier för förvaltare.....	22
6.6.1	Val av förvaltare	22
6.6.2	Formella handlingar.....	22
6.6.3	Andel av kapitalförvaltarens förvaltade kapital.....	22
6.6.4	Urvalskriterier.....	22
6.6.5	Förvaltarens åtaganden.....	23
6.6.6	Avveckling av förvaltare	23
7	Skuldförvaltning	24
7.1	Styrande principer för skuldförvaltningen.....	24
7.1.1	Mål med skuldförvaltningen.....	24
7.1.2	Refinansieringsrisk.....	24
7.1.3	Ränterisk.....	25
7.1.4	Valutarisk.....	27
7.1.5	Kredit och motpartrisk.....	27
7.2	Rapportering och uppföljning av skuldförvaltningen	28
7.2.1	Rapportering.....	28
7.2.2	Uppföljning	28
8	Utlåning och borgen	29
8.1	Styrande principer för utlåning och borgen	29
8.1.1	Kreditprövning.....	29
8.1.2	Finansfunktionens avgifter för regionkoncernens bolag.....	30
8.1.3	Utlåning till extern part	30
8.2	Rapportering och uppföljning av utlåning och borgen.....	31
8.2.1	Rapportering och uppföljning.....	31

1 Inledning

I enlighet med gällande lagstiftning och med syftet att tydliggöra förvaltningsuppdraget avseende hantering av regionens finanser har Region Halland upprättat dessa riktlinjer för finansverksamheten.

Kommunallagens 11:e kapitel innehåller bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen i regioner. Enligt § 2 skall regioner förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet tillgodoses. I § 3 och § 4 anges att regionfullmäktige övergripande ska besluta om såväl medelsförvaltning som för medel avsatta för pensionsförpliktelser.

Övergripande styrande principer för hur finansverksamheten ska bedrivas, inom Region Halland och dess bolag (större än eller lika med 50 procent ägarandel)¹, anges i regionfullmäktiges finanspolicy. Policyn beskriver dessutom hur ansvaret för finansverksamheten är fördelat, vilka finansiella risker regionen är beredd att ta samt hur dessa ska begränsas.

2 Syfte

Regionens riktlinjer utgör ett regelverk för finansverksamheten och fungerar som en handbok i det dagliga arbetet för de personer, inom och utanför regionen, som arbetar med förvaltningen. Syftet är vidare att belysa organisationens olika delars roll och ansvar.

Riktlinjerna delas upp enligt följande:

- likviditetshantering
- medelsförvaltning
- pensionsmedelsförvaltning
- skuldförvaltning
- utlåning och borgen

3 Ansvarsfördelning

Regionstyrelsens riktlinjer är ett styrdokument där regionstyrelsen konkretiserar regionfullmäktiges beslutade finanspolicy, som en del i regionstyrelsens uppdrag att leda och samordna regionens angelägenheter.

Regionfullmäktiges finanspolicy reglerar områden av större vikt (principiell beskaffenhet) och syftat till ett enhetligt agerande inom finansverksamheten för regionen och dess bolag.

Regionstyrelsen bär det övergripande ansvaret för att regionens tillgångar och skulder förvaltas i enlighet med regionfullmäktiges finanspolicy. Regionstyrelsen ansvarar dessutom för att erforderliga delegations- och tecknandebeslut är tagna. Regionens ordinarie attestregler och delegationsordning gäller i arbetet med finansverksamheten.

¹ Med "regionen" eller "Region Halland" avses fortsättningsvis i detta dokument all verksamhet som drivs av Region Halland och dess bolagskoncern, där ej annat anges.

3.1 Regionfullmäktiges ansvar

Det är regionfullmäktiges ansvar att:

1. förvaltningen sker i överensstämmelse med Kommunallagen 11 kap 2-4 §
2. besluta om regionfullmäktiges finanspolicy
3. besluta om pensionsmedelsförvaltningens normalfördelning och tillgångslimiter.
4. besluta om medelsförvaltningens normalfördelning och tillgångslimiter.
5. besluta om ramar för upplåning
6. besluta om borgensramar

3.2 Regionstyrelsens ansvar

Det är regionstyrelsen ansvar att:

1. besluta om regionstyrelsens riktlinjer för finansverksamheten
2. tillgångar och skulder förvaltas utifrån regionfullmäktiges policy samt i enlighet med beslutade riktlinjer
3. delegera regionfullmäktiges och regionstyrelsens uppdrag
4. fortlöpande följa utvecklingen av finansverksamheten

3.3 Finansfunktionens ansvar

Det är finansfunktionens ansvar att:

1. hantera varje enskild placering av likvida medel som förvaltas i egen regi
2. genomföra upplåning inom beslutade ramar
3. tillse att finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för riktlinjerna för finansverksamheten.
4. rebalansera den totala portföljen i medelsförvaltningen i de fall gränsvärdena för något av tillgångsslagen under- eller överskrids
5. rebalansera den totala portföljen i pensionsmedelsförvaltningen i de fall gränsvärdena för något av tillgångsslagen under- eller överskrids
6. bevaka förvaltningen samt föreslå förändringar av aktuell placeringsinriktning, exempelvis normalfördelning i pensionsmedelsförvaltningen eller medelsförvaltningen, för att nå uttalad målsättning och risknivå inom ramen för finanspolicyn och riktlinjerna för finansverksamheten.
7. företräda regionen gentemot extern motpart
8. genomföra erforderliga upphandlingar inom det finansiella området
9. lämna information och rapporter om den finansiella utvecklingen
10. initiera och utarbeta förslag till uppdatering av styrdokument för finansverksamheten i samband med varje mandatperiod eller tidigare vid behov.
11. utarbeta rutiner för intern kontroll
12. besluta om anlitande av eventuella externa förvaltare
13. löpande utvärdera extern förvaltares prestation
14. besluta om att avveckla förvaltare som inte uppfyller krav

4 Definitioner

För definitioner se bilaga 1 och 3.

5 Generella styrande principer

5.1 Strategi

Regionens finansförvaltning ska kännetecknas av stor aktsamhet då hanteringen avser allmänna medel.

De finansiella riskerna, som definieras i riktlinjerna, ska i första hand reduceras genom interna åtgärder som matchning av olika intressen och samordning av flöden. Regionens nettoexponering ska sedan, genom användande av tillåtna instrument, reduceras till en accepterad nivå enligt riktlinjernas avgränsningar.

Finansverksamheten i Region Halland bedrivs av regionkontorets finansfunktion. Den ska vara regionens huvudsakliga kontakt mot de finansiella marknaderna. Genom att koncentrera finansiella aktiviteter till finansfunktionen kan stordriftsfördelar för koncernen som helhet erhållas. Syftet är att uppnå följande:

- en effektiv finansförvaltning av regionens och dess bolags finansiella behov och agerande.
- god kontroll på koncernens totala finansiella riskexponering.
- en effektiv finansförvaltning genom samordning av samtliga betalflöden, vilket erhålls genom ett av finansfunktionen upphandlat koncernkonto.
- bästa möjliga nyttjande av regionens likviditetsresurser genom samordning.
- bred exponering mot olika tillgångsslag för att säkerställa god diversifiering i portföljen.
- bra upplåningsvillkor genom nyttjande av regionens kreditvärdighet.

Region Halland och dess bolag ska agera som en enhet genom internbanken.

5.2 Målformulering

Regionen förvaltar tillgångar och skulder av olika karaktär. Det övergripande målet är att regionen ska kunna hantera sina olika åtaganden samtidigt som de finansiella kostnaderna hålls så låga som möjligt. Mål för finansverksamheten är också att:

- säkerställa regionens betalningsförmåga på kort och lång sikt
- säkerställa tillgång till erforderlig finansiering till en acceptabel kostnad
- säkerställa avkastning på regionens finansiella placeringar
- hålla de finansiella riskerna inom acceptabla nivåer
- säkerställa riskhanteringen genom kontroll och rapportering

5.3 Giltighet och uppdatering

Regionfullmäktiges finanspolicy gäller tills vidare.

Riktlinjerna för finansverksamheten ska minst uppdateras i samband med varje mandatperiod.

5.4 Intern kontroll

Operativ risk är risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Med intern kontroll avses i detta sammanhang de kontrollmoment som ingår i administrationen av finansverksamheten och som syftar till att minska den operativa risken. Kontrollen förutsätter att det finns erforderliga system och rutiner för:

- instruktioner
- ansvarsfördelning i organisationen
- rapportering och uppföljning
- redovisning

5.4.1 Ansvar

Ansvar för den interna kontrollen i finansverksamheten regleras av regionens riktlinjer för finansverksamheten, delegationsordning och särskilda beslut fattade av regionfullmäktige och regionstyrelse.

5.4.2 Hantering av operativa risker

Regionen har följande rutiner för att minska de operativa riskerna.

5.4.2.1 Underlag

Skriftligt beslutsunderlag ska upprättas för alla placeringar och andra affärer, frångaget diskretionär förvaltning, inför varje avslut. Detta underlag ska ange datum, villkor och motpart. Underlaget ska kunna stämmas av mot avräkningsnota från motparten och regionens ekonomiska redovisning. Diskretionära förvaltare ska ha god intern kontroll vid genomförandet av placeringar och andra affärer.

5.4.2.2 Avstämning

Innehavet av värdepapper, kontrakt och andra värdehandlingar inventeras regelbundet och stäms av mot redovisningen.

5.4.2.3 Funktionsåtskillnad

För att öka säkerheten i affärstransaktionerna ska det finnas en uppdelning mellan de som verkställer affärer och de som kontrollerar och bokför affärer.

5.4.2.4 Personberoende

I syfte att upprätta kompetens samt god kvalitet inom finansverksamheten bör flera personer kunna utföra och granska arbetet.

5.4.2.5 System

För att säkerställa god intern kontroll samt uppföljning av den finansiella verksamheten ska regionen sträva efter att använda för ändamålet adekvata system.

5.4.3 Åtgärder

Alla personer som deltar i arbetet med finansverksamheten ska omedelbart rapportera onormala händelser inom finansverksamheten till ansvarig för vidare beredning.

5.4.4 Rapportering och uppföljning

Rapportering till regionstyrelsen och regionfullmäktige om den finansiella utvecklingen sker inom ramen för den ordinarie ekonomi- och verksamhetsuppföljningen.

6 Tillgångsförvaltningen

6.1 Styrande principer för tillgångsförvaltningen

Tillgångsförvaltningen delas upp i tre delar;

- likviditetshantering
- medelsförvaltningen
- pensionsmedelsförvaltningen

Regionen har en likviditet som under längre perioder kan vara större än behovet för de närmast kommande likviditetsflödena. För en kassa som överstiger de närmaste likviditetsflödena kan risknivån på förvaltningen vara något högre än för en kortfristig likviditetshantering.

Därför ger riktlinjerna följande direktiv:

- den andel av kassan som understiger de närmaste 180 dagarnas, alla kända nettobetalningar och finansiella nettoflöden, ska förvaltas enligt riktlinjerna under likviditetshantering, kapitel 6.2
- den andel av kassan som överstiger de närmaste 180 dagarnas, alla kända nettobetalningar och finansiella nettoflöden, bör förvaltas enligt avsnittet för medelsförvaltningen, kapitel 6.3

Regionen har där utöver avsatt medel för att möta den extra likviditetsbelastningen som utbetalningar avseende ansvarsförbindelsen för pensionsförmåner intjänade tom 1997 innebär. Pensionsmedelsförvaltningen syftar till att förvalta dessa medel så att kapitaltillväxten optimeras på lång sikt.

6.1.1 Hållbara och ansvarsfulla placeringar

Regionen ska genom sina urvalskriterier för placeringar ta ansvar för sitt innehav och ha en etisk profil. Regionen definierar ansvarstagande genom uppdelningen normbaserade och sektorbaserade placeringar.

6.1.1.1 Normbaserade placeringar

Normbaserade investeringar innebär att regionen investerar i bolag som tillämpar internationella konventioner så som;

- ILO:s kärnkonventioner
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag
- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- FN:s Global Compacts tio principer
- FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter
- FN:s Principles for Responsible Investment, PRI

6.1.1.2 Sektorbaserade placeringar

Regionen exkluderar bolag vars verksamhet inte ligger i linje med vad regionen anser vara etiskt eller hållbart. Placeringar får ej göras i bolag (direkt eller via fond) vars omsättning överstiger vad som anges för nedan sektorer:

- pornografi - (produktion, 0 % av omsättningen)
- tobak - (produktion, 0 % av omsättningen)
- alkohol - (produktion, 5 % av omsättningen)
- kontroversiella vapen² - (utveckling, produktion eller distribution, 0 % av omsättningen)
- kommersiell spelverksamhet - (produktion³, 5 % av omsättningen)
- fossila bränslen⁴ - (prospektering/utvinning, 5 % av omsättningen)

Vid osäkerhet av etiska skäl ska grundregeln vara att avstå från placering. Om placering av misstag skett i oetisk verksamhet ska engagemanget snarast avyttras.

6.1.1.3 EU Taxonomi och SFDR (Disclosureförfordningen)

Via valet av investeringar påverkar regionen klimatutvecklingen och verkar för en långsiktig och hållbar ekonomi, där Parisavtalet (mål att begränsa uppvärmningen till 2 grader C) och de Globala Målen (Agenda 2030) och klimatneutralitet (2050) står i fokus.

Genom att eftersträva att välja fonder som tydligt kan påvisa att de har en mätbar och positiv påverkan på hållbarhetsfaktorer och/eller främjar hållbarhet kommer så kallade Artikel 9 (mörkgröna) och Artikel 8 (ljusgröna) fonder föredras vid fondval, i det fall dessa är tillämplbara för tillgångsslaget i fråga.

6.1.1.4 Omställningsbolag och Impact

Bolag som ställer om sin verksamhet till att bli mer hållbar kan behöva kapital och finansiering för att lyckas med sin övergång. Regionen vill öppna upp för möjligheten att stötta omställningsbolag via kapitalförvaltningen och samtidigt få möjlighet till hållbar avkastning. Vid investering i omställningsbolag får undantag göras från ovan restriktioner avseende verksamhetstyper.

6.1.2 Motparter och förvaring

² Kontroversiella vapen är vapen som inte gör skillnad på civila eller militära mål och anses förorsaka motståndaren onödigt lidande, överflödigt skada eller som dabbar civilbefolkningen urskillningslöst. Detta avser vapen så som personminor, klustervapen, kemiska och biologiska vapen, splitter-, brand- och laservapen samt kärnvapen.

³ Produktion vars varor och tjänster är relaterade till spel om pengar.

⁴ Företag som ägnar sig åt prospektering eller utvinning av fossila energikällor.

6.1.2.1 Beräkning av portföljens värde

Vid beräkning av portföljens värde och limit ska portföljens tillgångar värderas med ledning av gällande marknadsvärde.

6.1.2.2 Rating

I dessa riktlinjer anges rating av emittenter eller värdepapper enligt kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's graderingsskala.

Om rating från Standard & Poor's saknas kan rating av kreditvärderingsinstituten Moody's, Fitch Ratings eller annat likvärdigt ratinginstitut användas istället. Tillåten andel värdepapper utan officiell rating anges i tabellen under 6.1.2.3. Konverteringstabell mellan de olika kreditvärderingsinstitutens graderingar finns i bilaga 2.

6.1.2.3 Kredit- och motpartslimiter

Kredit- och motpartsrisk samberäknas och det samlade värdet ska rymmas inom limiterna som följer av detta avsnitt. Godkända emittenter och motparter för placering i värdepapper ges av nedanstående tabell med angivna limiter för respektive förvaltning. Procenttalen i tabellen nedan avser andelar av ränteportföljens marknadsvärde.

Förvaltning	Förvaltning	Förvaltning	Emittentkategori ⁵	Emittent-kategori (%)	Emittent (%)
Likviditetsförvaltning	Medelsförvaltning	Pensionsmedelsförvaltning	Värdepapper utgivna av Kommuninvest, svenska staten och svenska statens helägda bolag samt värdepapper garanterade av svenska staten	100	100
			Värdepapper utgivna av svenska kommuner och regioner eller av dessa helägda bolag	100	35
			Värdepapper med rating lägst AA-	80	20
			Värdepapper med rating lägst investmentgrade A-	50	15
			Värdepapper med lägst investmentgrade (BBB-)	40	10
			Värdepapper under investmentgrade (BBB-) eller utan officiell rating	15	2

⁵ Vid investering i seniora och säkerställda obligationer som saknar rating så gäller ratingen på bolaget

6.1.3 Investeringar i tillgångsslag/placeringsformer

6.1.3.1 *Investeringar i räntebärande placeringar*

Investeringar i tillgångsslaget räntebärande placeringar sker direkt i räntebärande värdepapper och/eller genom investeringar i UCITS-fonder⁶.

Investeringarna ska ske i väldiversifierade portföljer och beakta limiterna i tabellen under 6.1.2.3. Vid investering i fonder skall fondens snittduration och allokering per kreditratingkategori (procentuell andel AAA, AA etc) värderas för att säkerställa att ränte- och kreditrisk är i linje med regionens limiter. Limiter avseende enskilda emittenter behöver ej följas upp för väldiversifierade fonder.

6.1.3.2 *Investering i aktieplaceringar*

Förvaltningen sker enligt principen core/satellite. Med detta menas att de större kärninnehaven (core) bör förvaltas med indexnära förvaltning och till detta kommer kompletterande aktivt förvaltade mandat (satellite).

Investeringar i tillgångsslaget aktier sker genom investeringar i UCITS-fonder. Investeringarna ska vara i väldiversifierade portföljer eller inhämta sin avkastning från ett väldiversifierat aktieindex.

6.1.3.3 *Investering i alternativa placeringar*

Genom att investera i tillgångar som uppvisar låg korrelation med en befintlig portfölj kan den totala portföljrisken reduceras och avkastningen höjas. Mot bakgrund av detta är investeringar i alternativa tillgångar tillåtna. Exempel på alternativa tillgångar är fastigheter, råvaror och hedgefonder. Investeringar klassas som alternativa efter exponering snarare än den juridiska form som investeringen görs i.

Syftet med en investering i alternativa tillgångar ska vara att minska den totala risken i en portfölj. Om korrelationen mellan tillgången och den övriga portföljen skulle förändras på ett sådant sätt att tillgången ökar portföljens totala risk ska tillgången säljas så snart det är praktiskt genomförbart.

6.1.4 Åtgärder vid avvikelse mot riktlinje

Om regionen upptäcker att innehavda tillgångar inte uppfyller etiska hänsynstaganden, överskrider upprättade limiter eller avviker från andra begränsningar i riktlinjen ska aktuella tillgångar avyttras så snart det lämpligen kan ske, dock senast 60 dagar efter dess upptäckt varvid skälig hänsyn ska tas till den ekonomiska risk ett avyttrande kan ha. Motsvarande gäller om upprättade limiter underskrids, varvid tillgångar anskaffas så snart det lämpligen kan ske.

⁶ UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) är ett EU direktiv från 1985. Den svenska lagstiftningen (lagen om investeringsfonder) grundar sig på UCITS direktivet.

Samma tidsrymd och beaktande av ekonomisk risk gäller för åtgärder vid avvikelser mot riktlinjerna för skuldförvaltning, utlåning och borgen.

Noterade avvikelser från begränsningarna i riktlinjerna ska snarast rapporteras till regionstyrelsen.

6.1.5 Ägarpolicy

Placeringar ska inte ske i sådan omfattning att regionen får ett betydande inflytande i ett enskilt bolag.

Ett betydande inflytande anses föreligga om regionen innehar en röstandel som överstiger värdet i nedanstående tabell.

Röstandel (%)
10

Placeringar ska inte heller ske i sådan omfattning att regionens ägda andel, av en fond, överstiger vad som anges i nedan tabell.

Ägd andel (%)
40

6.1.6 Motparter

Godkända motparter vid transaktioner med regionens tillgångar är:

- värdepappersbolag som har Finansinspektionens tillstånd för handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn, enligt 2 kap 1 § lagen om värdepappersmarknaden (2007:528) efter att godkända avtal är undertecknade av båda parter.
- utländska institutioner som har tillstånd motsvarande det som anges enligt ovan och som står under tillsyn av myndigheter eller annat behörigt organ, efter att godkända avtal är undertecknade av båda parter.

Godkända motparter vid förvaltning av kapital är:

- för diskretionär förvaltning de värdepappersbolag som har Finansinspektionens tillstånd enligt 2 kap 1 § lagen om värdepappersmarknaden (2007:528).
- fondbolag som har erforderligt tillstånd av Finansinspektionen enligt lagen om värdepappersfonder (2004:46) eller motsvarande tillstånd inom EU.
- bolag som har erforderligt tillstånd av Finansinspektionen enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (2013:561) eller motsvarande tillstånd inom EU.

Transaktioner ska ske enligt principen betalning mot leverans. Undantag från denna princip är tillåten vid tillfällen då det normala förfarandet är annat, såsom vid nyemissioner och köp av fondandelar.

6.1.7 Förvar

Förvalt kapital ska förvaras hos värdepappersbolag som har:

- Finansinspektionens tillstånd att ta emot värdepapper för förvaring, enligt 2 kap 2 § lag om värdepappersmarknaden (2007:528), efter det att godkända avtal är undertecknade av båda parter.
- utländska institutioner som har tillstånd motsvarande det som anges i punkten ovan och som står under tillsyn av motsvarigheten till Finansinspektionen eller annat behörigt organ.

6.2 Likviditetshantering

Likviditetshantering handlar i detta sammanhang främst om processer kring betalningar men inkluderar också kontohantering och bankadministration.

Den andel av kassan inom finansförvaltningen som understiger de närmaste 180 dagarnas alla kända nettobetalningar och finansiella nettoflöden ska förvaltas i linje med principerna i detta avsnitt.

6.2.1 Mål för likviditetshantering

Det primära målet för likviditetshantering är att kortsiktigt säkra tillgången på kapital och sekundärt att få en så god avkastning som möjligt på de likvida medlen. Kontostrukturer och betalningslösningar ska vara uppsatta på ett rationellt sätt och bankadministration ska hanteras kostnadseffektivt.

6.2.2 Generella principer för likviditetshantering

För att minimera kostnaden för nettoskulden bör regionen sträva efter att kassan balanseras mot existerande skulder så att kassan minimeras. Detta åstadkoms till exempel genom att använda kontokrediter och likviditetsprognoser. Likviditetsprognoserna ska utvisa hur mycket kortfristiga medel som behövs i regionen för att utjämna skillnader i in- och utbetalningsströmmarna.

Det ska säkerställas att regionen har fungerande kontosystem och att dessa regelbundet ses över utifrån regionens behov av funktionalitet och kostnadsnivå.

Bankräkning⁷ eller deposit⁸ hos bank med rating om lägst A- utgör ett undantag från limiterna i tabellen under 6.1.2.3. Detta bland annat på grund av att den löpande verksamheten vid tillfällen kan kräva en större andel tillgängliga likvida medel än vad som medges av ovan angivna limiter. Dock ska principen om riskspridning gälla generellt.

⁷ Dvs insättningar på bankkonto med högst en dags löptid.

⁸ Deposit med maximal löptid om 3 månader

6.2.2.1 Bankavtal

Vid upprättande av avtal, för långsiktigt engagemang⁹ med bank och bankägda institut, har regionen som målsättning att engagerade institut ska ha en rating på lägst A vid ingången av avtal. Om ratingen faller under A ska regionen överväga risker och utvärdera engagemanget med banken. Om ratingen faller under A-, ska en avveckling av engagemanget ske, såvida inte särskilda skäl föreligger¹⁰.

6.2.2.2 Placering av likviditet

Det är tillåtet att göra placeringar av likviditet. Placeringar får endast göras i SEK och ska i första hand göras på löptider i syfte att möta planerade utbetalningar eller möjliga tillfällen att lösa externa lån, dock längst på 180 dagar eller till nästa prognostiserade behov om kapital. Vid placering av likviditet ska kreditrisken beaktas enligt limiterna under 6.1.2.3.

6.3 Medelsförvaltning

Den andel av kassan inom finansförvaltningen som överstiger de närmaste 180 dagarnas alla kända nettobetalningar och finansiella nettoflöden, och som inte avser pensionsmedelsförvaltning, ska förvaltas i linje med principerna i detta avsnitt.

Då regionen under längre perioder kan ha en kassa som överstiger det kortsiktiga finansieringsbehovet kan denna andel förvaltas med annan risknivå och ett högre avkastningskrav än placering av överskottslikviditet under likviditetshantering. Placering kan då ske enligt principerna i detta avsnitt.

Har regionen upptagit lån bör eventuell överskottslikviditet i första hand användas till återbetalning av lån om detta är ekonomiskt försvarbart. Vidare bör medlen i portföljen ta hänsyn till att placeringarna kan behöva användas till den löpande likviditetshanteringen.

6.3.1 Mål för medelsförvaltningen

Det primära målet för medelsförvaltningen är att köpkraftsskydda kapitalet på medellång sikt (3-5 år), samtidigt som en god likviditetsberedskap säkerställs.

6.3.1.1 Operativa målvariabler

Det operativa målet för medelsförvaltningen av portföljen är:

Målvariabler (%)	
Real avkastning/år	0,5 %
Maximal värdenedgång under en 12-månaders period	ca 10,0 %

⁹ Långsiktigt engagerad bank är den bank som regionen har upprättat avtal med avseende koncernkonto och betalningstjänster.

¹⁰ Särskilda skäl bör bedömas strikt, vilket till exempel kan vara att endast en mycket kort tid av avtalets löptid är kvar eller att identifierade kostnader att avveckla engagemanget överstiger risken att inte avsluta detsamma.

Real avkastning mäts över tiden och som konsumentprisindex (KPI) plus 0,5 procentenheter i snitt under en 3-5 års period. Risktagande bör vara rimligt och proportionerligt med avkastningsmålet. Uppföljning av den maximala värdenedgången ska utföras av regionen.

6.3.2 Förvaltningens genomförande

Medelsförvaltningens övergripande risk styrs via normalportfölj och limiter enligt kapitel 6.1.2.3, Medelsförvaltningens tillgångsfördelning. Avseende övrig styrning och begränsningar så som exempelvis förvaltningens genomförande, riskhantering och tillåtna placeringsformer gäller samma riktlinjer som för pensionsmedelsförvaltningen, se kapitel 6.4.

6.3.3 Medelsförvaltningens tillgångsfördelning

6.3.3.1 Normalfördelning

Normalfördelningen anger den långsiktiga strategiska tillgångsfördelningen för medelsförvaltningen.

6.3.3.2 Limiter

Följande tabell anger limiter för lägsta och högsta andel som respektive tillgångsslag får utgöra av portföljens totala marknadsvärde. I tabellen framgår även normalfördelningen.

Tillgångsslag	Portföljen Total (%)		
	Min	Normalfördelning	Max
Räntebärande värdepapper i SEK eller valutasäkrat till SEK	80	90	100
<i>Portföljens genomsnittsduration</i>	<i>0,5 år</i>	<i>3,5 år</i>	<i>5 år</i>
Aktier	0	10	15
varav svenska aktier	40	50	60
varav utländska aktier	40	50	60
Alternativa investeringar	0	-	15
Likvida medel	0	-	15

Högsta andelen likvida medel kan vara 15 procent med undantag som följer vid avyttring av värdepapper.

6.3.3.3 Rebalansering

Om tillgångsfördelningen avviker från limiterna i tabellen ovan ska portföljen rebalanseras snarast möjligt.

Vid ett rebalanseringsbeslut ska placeringar i alternativa tillgångar borträknas från normalfördelningen. Detta innebär att om alternativa investeringar motsvarar exempelvis 10 procent av den totala portföljen bör dessa 10 procent fördelas till räntebärande värdepapper och aktier enligt normalfördelningen, dvs rebalanseringen utgår från en ”justerad normalfördelning” för räntebärande på 81 procent och aktier på 9 procent.

Tillgångsfördelningen kan ske i extern regi (som en del av ett externt mandat) eller internt, inom ramen för portföljens limiter.

6.3.3.4 Index

Som benchmark för medelsportföljen ska följande index användas:

Tillgångsslag	Index	Andel av portföljens sammanlagda index
Räntebärande värdepapper, Stat- och bostadsobl.	OMRX Bond eller motsvarande om detta index upphör	55 %
Räntebärande värdepapper, företagsobl.	Solactive SEK IG Credit Index eller motsvarande	35 %
Svenska aktier	SIX Return Index (SIXRX) eller motsvarande om detta index upphör	5 %
Utländska aktier	MSCI All Country World index (MSCI ACWI) eller motsvarande om detta index upphör (SEK)	5 %

6.4 Pensionsmedelsförvaltning

Regionens totala pensionsåtagande består av summan av de nuvärdesberäknade framtida pensionsutbetalningarna, upptaget som ansvarsförbindelse, samt avsättningar till pensioner i balansräkningen. Ansvarsförbindelsen innebär, under en längre tid framöver, en extra likviditetsbelastning för regionen. Regionen har satt medel under förvaltning för att möta den extra likviditetsbelastningen som detta innebär. Efterföljande placeringsregler i detta kapitel gäller förvaltning av pensionsmedel enligt kommunallagens bestämmelse 11 kap 4 §.

6.4.1 Mål för pensionsmedelsförvaltningen

Målet för förvaltningen av medel för kommande pensionsutbetalningar är att, med hänsyn till åtagandets tidsmässiga struktur, förvalta dessa medel så att kapitaltillväxten optimeras på lång sikt. Pensionsmedelsförvaltningen ska vara ett komplement för att finansiera de årliga utbetalningarna från ansvarsförbindelsen. Metoden för detta genomförande beskrivs under kapitel 6.4.3, Uttag ur pensionsmedelsförvaltningen.

6.4.1.1 Operativa målvariabler

Det operativa målet för pensionsmedelsförvaltningen av portföljen är:

Målvariabler	
Real avkastning/år	2,0 %
Maximal värdenedgång under en 12-månaders period	ca 20 %

Real avkastning mäts över tiden och som konsumentprisindex (KPI) plus 2 procentenheter. Risktagande bör vara rimligt och proportionerligt med avkastningsmålet. Uppföljning av den maximala värdenedgången ska utföras av regionen.

6.4.2 Övergripande strategi

Regionens strategi för att uppfylla målet under kapitel 6.4.1.1 är att hitta en optimal uttagsnivå från portföljen för att finansiera den del av pensionskostnaden som inte finansieras via den löpande verksamheten. Utagsnivån från portföljen ska vara sådan att kapitalet och dess tillväxt förväntas fördelas under hela åtagandets tidsmässiga struktur. För att beräkna lämpliga uttagsnivåer använder sig regionen av långtidsprognos från upphandlad pensionsadministration.

6.4.3 Uttag ur pensionsmedelsförvaltningen

Uttagen ur pensionsmedelsförvaltningens portfölj ska ske strukturerat och ska planeras med så god framförhållning som möjligt. Beräkningen av uttagen ska ske utifrån en långtidsprognos erhållen från regionens upphandlade pensionsadministration. Prognosen ska tas ut minst vart fjärde år och ska visa utbetalningarnas årliga storlek tills dess att ansvarsförbindelsen är helt reglerad. Beräkning ska göras av hur stor andel varje års utbetalning utgör av de totala nuvärdesberäknade utbetalningarna enligt prognosen. Pensionsmedlen ska sedan årligen lösas upp med beräknad andel tills dess att ny beräkning görs och justering eventuellt sker av årens respektive andelar av de totala beräknade utbetalningarna. Sammantaget innebär detta att pensionsmedlen kommer att lösas upp proportionerligt med beräknade framtida utbetalningar. Varje år ska en bedömning göras av lämpligheten att lösa upp pensionsmedlen med hänsyn till portföljens utveckling, regionens finansiella förhållanden samt samhällsekonomiska förhållanden i omvärlden. Om bedömningen är att göra avsteg från planen och inte lösa upp pensionsmedlen aktuellt år, ska en ny bedömning göras närmast påföljande år.

6.4.4 Förvaltningens genomförande

Pensionsmedelsförvaltningen kan ske i intern eller extern regi (diskretionära mandat), antingen i en eller flera fonder eller andra placeringsformer för att uppnå önskad riskprofil.

6.4.5 Risker i förvaltningen

Risker förekommer i all finansiell verksamhet. Följande avsnitt anger den risktolerans regionen har gentemot dessa risker samt hur dessa risker kan hanteras. För definition av risker se bilaga 1, Definition av risker.

Vid investering i värdepapper ska kreditrisken beaktas enligt limiterna under 6.1.2.3. Vid placering i certifikat ska utfärdaren av sådana värdepapper även beaktas enligt samma limiter.

6.4.6 Tillåtna placeringsformer

Följande placeringsformer är tillåtna:

- likvida medel
- svenska räntebärande värdepapper
- utländska räntebärande värdepapper
- fonder i form av så kallade UCITS-fonder
- alternativa investeringsfonder

6.4.6.1 Särskilda placeringsregler vid pensionsmedelsförvaltning

Räntebärande placeringar i annan valuta än SEK ska valutasäkras.

Om investeringar inom tillgångsslaget räntebärande sker i placeringsformen alternativa investeringsfonder så ska dessa i risk- och avkastningskaraktär motsvara en räntebärande UCITS-fond och ha en risk mätt som årlig standardavvikelse enligt nedanstående tabell.

Investeringar i tillgångsslaget aktier noterade i annan valuta än SEK valutasäkras ej.

Om investeringar i tillgångsslaget alternativa investeringar sker ska risken, mätt som årlig standardavvikelse för den enskilda investeringen, inte vara högre än vad som anges av nedanstående tabell. Investeringar i annan valuta än SEK kan, men måste ej, valutasäkras.

Gränsvärden	Gränsvärde (%)
Maximal förväntad standardavvikelse (alternativa investeringsfonder)	10

Vid placering i fond som investerar i olika tillgångsslag, så kallad blandad fond, ska fondens placeringar, enligt senast kända fördelning, fördelas på portföljens tillgångsslag.

Om investering sker i certifikat ska det säkerställas att avkastningen som sämst ger samma avkastning som underliggande marknad.

6.4.7 Pensionsförvaltningens tillgångsfördelning

6.4.7.1 Normalfördelning

Normalfördelningen anger den långsiktiga strategiska tillgångsfördelningen för pensionsmedelsförvaltningen.

6.4.7.2 Limiter

Följande tabell anger limiter för lägsta och högsta andel som respektive tillgångsslag får utgöra av portföljens totala marknadsvärde. I tabellen framgår även normalfördelningen.

Tillgångsslag	Portföljen Total (%)		
	Min	Normalfördelning	Max
Räntebärande värdepapper i SEK eller valutasäkrat till SEK	50	60	80
<i>Portföljens genomsnittsduration</i>	<i>0,5 år</i>	<i>3,5 år</i>	<i>5 år</i>
Aktier	20	40	50
varav svenska aktier	40	50	60
varav utländska aktier	40	50	60
Alternativa investeringar	0	-	15
Likvida medel	0	-	10

Högsta andelen likvida medel kan vara 10 procent med undantag som följer vid avyttring av värdepapper.

6.4.7.3 Rebalansering

Om tillgångsfördelningen avviker från limiterna i tabellen ovan ska portföljen rebalanseras snarast möjligt.

Vid ett rebalanseringsbeslut ska placeringar i alternativa tillgångar borträknas från normalfördelningen. Detta innebär att om alternativa investeringar motsvarar exempelvis 10 procent av den totala portföljen bör dessa 10 procent fördelas till räntebärande värdepapper och aktier enligt normalfördelningen, dvs rebalanseringen utgår från en ”justerad normalfördelning” för räntebärande på 54 procent och aktier på 36 procent.

Tillgångsfördelningen kan ske i extern regi (som en del av ett externt mandat) eller internt, inom ramen för portföljens limiter.

6.4.7.4 Index

Som benchmark för portföljen ska följande index användas:

Tillgångsslag	Index	Andel av portföljens sammanlagda index
Räntebärande värdepapper, Stat- och bostadsobl.	OMRX Bond eller motsvarande om detta index upphör	35 %
Räntebärande värdepapper, företagsobl.	Solactive SEK Fix Short IG Credit Index eller motsvarande	25 %
Svenska aktier	SIX Return Index (SIXRX) eller motsvarande om detta index upphör	20 %
Utländska aktier	MSCI All Country World index (MSCI ACWI) eller motsvarande om detta index upphör (SEK)	20 %

6.4.8 Nya instrument

Det kan förutsättas att det efterhand tillkommer nya finansiella instrument. Uppstår oklarheter huruvida dessa faller inom ramen för riktlinjerna för finansverksamheten ska frågan behandlas av regionstyrelsen för beslut.

6.5 Rapportering och uppföljning av tillgångsförvaltningen

6.5.1 Rapportering till regionstyrelsen

Rapporteringens syfte är att informera om portföljens resultat och portföljens exponering i relation till de fastställda limiterna i denna riktlinje.

Regionstyrelsen ska regelbundet erhålla rapport om:

- placeringarnas avkastning och risk
- procentuell exponering av innehav uppdelat på tillgångsslag och placeringsformer
- avkastning av en indexportfölj enligt respektive förvaltning/portfölj
- ränteplaceringarnas duration
- större förändringar i innehavet av värdepapper under perioden

6.5.2 Rapportering från externa förvaltare

Senast tio bankdagar efter månadens utgång ska förvaltarna rapportera till regionen.

Nedanstående punkter ska ingå i förvaltarnas rapportering:

- marknads- och anskaffningsvärden
- avkastning under månaden, under året samt från portföljens start
- procentuell exponering av innehav uppdelat på tillgångsslag och placeringsformer
- avkastning relativt jämförelseindex för respektive förvaltning/portfölj
- ränteportföljens duration
- portföljens risk och riskjusterade avkastning
- förändringar i innehavet av värdepapper under månaden
- genomsnittliga löptider och räntekänslighet för innehavet av räntebärande värdepapper
- eventuella avvikelser från placeringsreglerna i denna placeringsföreskrift, avvikelens orsak samt vidtagen åtgärd/förslag till åtgärd

6.5.3 Uppföljning

6.5.3.1 Uppföljningens syfte

Uppföljningens syfte är att löpande hålla sig informerad om portföljens resultat, förändringar i sammansättningen av tillgångar samt förändringar i risknivå.

Det är av yttersta vikt att alla parter är medvetna om att alla placeringar genomgår cykler, varför det kommer att finnas tidsperioder när placeringsmålet ej uppfylls eller när enskilda förvaltare misslyckas med att nå sina förväntade avkastningsmål.

6.5.3.2 Årlig utvärdering

Förvaltningen bör årligen utvärderas vilket kan ske av extern motpart, och om detta sker ska en särskild rapport upprättas.

Utvärderingen ska genomföras såväl totalt som per tillgångsslag. Eventuella externa förvaltare ska utvärderas.

6.6 Selektion och avvecklingskriterier för förvaltare

6.6.1 Val av förvaltare

För vissa av förvaltningsuppdragen, enligt föregående avsnitt, kan regionen anlita externa förvaltare. Regionen bör anlita minst två förvaltare med lång erfarenhet och dokumenterat goda historiska resultat.

En extern förvaltare är en förvaltare som utifrån avtal åtar sig att hantera hela eller delar av en portfölj och som inom givet mandat självständigt föreslår eller beslutar om hur medel ska placeras.

6.6.2 Formella handlingar

Vid beslut att anlita extern förvaltare av hela eller delar av portföljens tillgångar ska sådant uppdrag grundas på skriftligt avtal.

6.6.3 Andel av kapitalförvaltarens förvaltade kapital

Regionens kapital får inte utgöra mer av förvaltarens totala förvaltade kapital än vad som anges i nedan tabell.

Maximal andel av förvaltarens totala kapital (%)
10

Vid placering i fonder får kapitalet inte utgöra mer av fondens totala förvaltade kapital än vad som anges i nedan tabell.

Maximal andel av fondens totala kapital (%)
20

6.6.4 Urvalskriterier

Vid val av förvaltare bör en samlad bedömning av bland annat följande kriterier ligga till grund för beslut:

- historisk prestanda av befintlig portfölj relativt andra placeringar med liknande placeringsinriktning och risk
- organisation, ägarförhållanden och finansiell styrka
- ansvarig förvaltares kompetens och erfarenhet
- förvaltningsresurser inom det aktuella placeringsområdet
- riskhantering och intern kontroll
- administration och rapportering
- pris

6.6.5 Förvaltarens åtaganden

Förvaltaren ska åta sig att följa de direktiv som följer av innehållet i detta dokument och som är relevanta för en extern förvaltare.

6.6.6 Avveckling av förvaltare

Avvecklingskriterier anges i syfte att regionen, men framför allt förvaltarna själva, ska kunna avgöra när deras förvaltningstjänster inte längre är önskvärda.

I händelse av att förvaltare

- 1 inte förmår att förklara det uppkomna resultatet
- 2 avviker från den av förvaltaren uppställda placeringsprocessen
- 3 underpresterat valt jämförelseindex under en tvåårsperiod
- 4 ökar risken i portföljen i relation till valt jämförelseindex
- 5 förbrukat förtroendet

ska portföljen sättas under särskild övervakning under den efterföljande tolv månadersperioden. Om förvaltaren fortsatt uppvisar brist enligt ovan punkter ska beslut fattas om förvaltarens fortsatta förtroende.

Vid bedömning av förvaltningen är det särskilt relationen mellan risk och avkastning som har störst betydelse.

7 Skuldförvaltning

7.1 Styrande principer för skuldförvaltningen

Regionfullmäktige beslutar årligen i budget om regionens totala lånevolym. I lånevolymen ingår befintlig lånestock vid budgetårets ingång jämte beräknad utökning av lånestocken under budgetåret.

Regionens finansfunktion ska handha hela regionens upphandling av lån. Härigenom begränsas den administrativa hanteringen av borgensåtagande och regionkoncernens totala lånevolym kan nyttjas vid låneupphandlingar. All upplåning ska ske på affärsmässiga grunder.

Leasing och andra liknande finansiella former jämföras med upplåning.

7.1.1 Mål med skuldförvaltningen

Målet med skuldförvaltningen är att säkerställa regionens betalningsförmåga på kort och lång sikt och därutöver erhålla så låg total kostnad för koncernen som möjligt utifrån de principer som fastställs i riktlinjerna för finansverksamheten.

7.1.2 Refinansieringsrisk

I syfte att begränsa refinansieringsrisken ska regionen eftersträva att förfallostrukturen i låneportföljen sprids jämnt över tiden.

Målsättningen med att hantera refinansieringsrisken är att säkra betalningsförmågan och undvika att refinansiering sker till en oskäligt hög kostnad.

Normalt vid upphandling av finansiering gäller att kreditmarginalen ökar med löptiden på finansieringen. Målsättningen är att säkerställa tillgång till det lånekapital som krävs enligt fastställd plan och budget och samtidigt beakta totalkostnaden för den finansiering och de kreditlöften som krävs för uppfyllande av dessa riktlinjer.

Regionen bör löpande bevaka förfallostrukturen och proaktivt arbeta med att utvärdera olika strategier för hur förfallen kan hanteras, till exempel att obligationer köps tillbaka och nya emitteras eller att banklån omförhandlas eller förlängs.

I syfte att begränsa refinansieringsrisken ska regionen sträva efter att omförhandla förfallande avtal i god tid. För att ytterligare begränsa refinansieringsrisken kan utnyttjade säkerställda kreditlöften ("backup-faciliteter") finnas.

För att minska kostnaden för finansiering bör regionen kontinuerligt utvärdera olika finansieringsformer, samt hålla en ändamålsenlig volym på backup-faciliteter.

7.1.2.1 Diversifiering av finansieringsformer

Finansieringen får ske i form av:

- lån hos
 - Svenska staten eller av staten garanterat bolag
 - Kommuninvest
 - Svensk Exportkredit
 - Bank eller bankägt finansbolag
 - Svenska försäkringsbolag och pensionsanstalter
 - Svenska kommuner och regioner
 - Kommun- och regionägda bolag
- utgivning av certifikat, obligationer och reverser i börsregistrerad eller onoterad form, såväl på den svenska som på den internationella kapital- och/eller kreditmarknaden
- avtalad checkkredit i långsiktigt engagerad bank¹¹
- lån på annat sätt eller från annan genom beslut av regionstyrelsen
- leasing omfattas av reglerna för upplåning i dessa riktlinjer och kan påverka regionkoncernens låneram som regionfullmäktige fastställer. Det innebär att beslut om leasing ska föregås av en prövning gentemot andra former för finansiering. För de fall extern leasing bedöms vara mest fördelaktig ska denna godkännas i förväg av internbanken. Om leasingalternativet väljs ska anbud begäras in

Det kan förutsättas att det efterhand tillkommer nya finansieringsformer. Uppstår oklarheter huruvida dessa faller inom ramen för riktlinjerna ska frågan behandlas av regionstyrelsen för beslut.

7.1.2.2 Diversifiering av låneförfall

För att sprida risken för att behöva emittera obligationer, omförhandla lån eller förlänga backup-faciliteter vid ogynnsamma marknadsförhållanden, får vid var tid maximalt följande andelar av nettoskulden förfalla:

Skuldportföljen Totalt	
Tidsintervall, år	Max, %
0-1	33
0-2	50

Återköp av emitterade värdepapper får ske som en del i regionens skuldförvaltning.

7.1.3 Ränterisk

I syfte att hantera räntekostnaden och ränterisken bör regionen kontinuerligt utvärdera befintlig skuldportfölj, inklusive derivat, mot aktuell räntekurva på marknaden. Regionen bör söka den ränteprofil som anses lämplig med hänsyn till totalkostnad och gällande planering.

¹¹ Långsiktigt engagerad bank är den bank som regionen har upprättat avtal med avseende koncernkonto och betalningstjänster.

7.1.3.1 Räntebindningstid

För att begränsa ränterisken bör räntebindningstiden för lån spridas över tiden. Löptiden för all upplåning bör bedömas mot sammansättningen av regionens låneportfölj.

Regionens ränteprofil regleras via avvikelsemandat kopplat till tidsfickor, som beskriver den procentuella fördelningen av ränteförfallen i förhållande till den totala finansiella skuldvolymen. Fördelningen ska uttryckas som en nettoposition av de ränteförfall som finns i ränteportföljen, d.v.s. räntebindningen i lånet nettat mot räntederivaten.

Skuldportföljen, Totalt		
Tidsintervall, år	Min, %	Max, %
0-1	20	50
1-5	20	80
5-10	0	40

Det är tillåtet att använda räntederivat för att förändra räntebindningstiden för finansförvaltningen i syfte att anpassa ränteprofilen. Att aktivt gå in och ur positioner enbart i syfte att tjäna pengar, så kallad ”trading”, är dock inte tillåtet.

Optioner räknas in till sitt deltavärde, exempelvis en köpt cap med delta 0,5 och underliggande 100 MSEK räknas som $0,5 \cdot 100 = 50$ MSEK bundet till aktuell lösenränta.

Finansfunktionen ska följa upp ränterisken och göra en sammanställning som tydligt visar hur ränterisken ser ut. Ränteexponeringen i regionen är vid varje tillfälle summan av den befintliga upplåningen samt den genomsnittliga räntebindningen för denna, med hänsyn till eventuella förändringar av räntebindningstiden med hjälp av derivatinstrument.

7.1.3.2 Tillåtna derivat

Räntederivat i syfte att förändra skuldportföljens struktur är tillåtna. Avtal får ingås om:

- terminsaffärer
- ränteswappar
- räntetak och att sälja räntegolv. Syftet med att sälja räntegolv bör vara att finansiera premien för köp av räntetak.

Det nominella beloppet i derivatsäkringen får netto ej överskrida det nominella beloppet av skulderna.

Varje kontrakt bör ha en koppling till underliggande lån/placering och syftet med varje affär bör vara att skydda lånet/placering mot en ogynnsam ränteutveckling.

I undantagsfall kan en sammanlagd längre räntebindningstid än motsvarande underliggande lån tillåtas.

7.1.4 Valutarisk

Syftet med hanteringen av valutarisk i skuldförvaltning är att minimera denna.

Regionens exponering mot valutarisk kan eventuellt uppstå vid upphandlingar med internationella aktörer och genom lån eller tillhörande räntebetalningar. Eftersom ingen betydande exponering i utländsk valuta finns i den underliggande verksamheten bör regionen enbart låna pengar i utländsk valuta ur totalkostnads- eller diversifieringssyfte avseende finansieringskällor.

7.1.4.1 Direktiv och riskmått

Nedanstående exponeringar i utländsk valuta ska kurssäkras om de överstiger värdet 10 MSEK. Exponeringar under 10 MSEK kan säkras efter bedömning av riskläge och kostnad för säkring.

1. lån och tillhörande räntebetalningar
2. betalningar kopplade till andra bekräftade kontrakt

Med kurssäkring avses användandet av antingen valutaterminer, valutaränteswappar eller matchning mellan flöden eller tillgångar och skulder.

7.1.5 Kredit och motpartrisk

Syftet med hantering av kredit- och motpartsrisk inom skuldförvaltningen är att sträva efter att begränsa dessa.

Hantering av motpartsrisk kan ske genom att regionen har ISDA-avtal¹² med motparter som derivataffärer görs med. Regionen kan också, för att ytterligare minska motpartsrisken, ingå CSA-avtal (avtal som reglerar hanteringen av säkerheter ställda för nettomarknadsvärdet).

Vid ingång av ett derivat ska motparten inneha rating A- eller bättre. Om motpartens rating försämras till under BBB+ och det saknas CSA-avtal ska utestående derivat med motparten snarast möjligt stängas.

¹² International Swaps and Derivatives Association. ISDA-avtal är ett standardavtal för att reglera handel av derivat mellan två motparter.

7.2 Rapportering och uppföljning av skuldförvaltningen

7.2.1 Rapportering

Rapporteringens syfte är att informera om skuldportföljens sammansättning avseende långa och korta ränte- och kapitalbindningstider. Vidare är syftet med rapporteringen att säkerställa att de fastställda limiterna i riktlinjerna efterlevs.

Regionstyrelsen ska regelbundet erhålla rapport om:

- lånevolym
- skuldportföljningen sammansättning
- uppgift om räntor och löptider
- uppskattning om hur skuldportföljen kommer förändras de närmsta 12 månaderna
- eventuella avvikelser från limiterna i riktlinjerna
- övriga händelser som kan vara av betydelse

7.2.2 Uppföljning

Uppföljningens syfte är att kontinuerligt utvärdera skuldportföljens sammansättning samt att försöka förutse hur risken kan komma att förändras över tid.

7.2.2.1 Årlig utvärdering

Skuldportföljen bör årligen utvärderas så att limiterna i riktlinjerna efterlevs och är aktuella.

8 Utlåning och borgen

8.1 Styrande principer för utlåning och borgen

Borgen innebär att en fysisk eller juridisk person åtar sig ett ekonomiskt ansvar för någon annan. Att gå i borgen för någon innebär att man utsätter sig för en risk för en eventuell framtida utgift. För detta ansvar och denna risk är det möjligt att ta ut en riskpremie.

Regionens finansiella funktion ska erbjuda marknadsmässiga finansieringslösningar i de fall utlåning och borgen blir aktuell. All utlåning och borgen ska ske på sådant vis att regionens finansiella risker begränsas.

Borgen får endast ske i enlighet med regionfullmäktiges beslutade borgensramar.

Följande gäller generellt för utlåning och borgen:

1. utlåning bör endast ske till bolag i regionkoncernen
2. all utlåning ska vara belopps- och tidsbegränsad
3. all utlåning ska dokumenteras i avtal mellan parterna
4. borgen bör endast tecknas för bolag i regionkoncernen¹³
5. all borgen ska registerföras och alla borgenshandlingar, tillsammans med underliggande kreditavtal, ska arkiveras
6. kredittagarens betalningsförmåga ska vara god
7. för åtagandet krävs att regionen erhåller god insyn i kredittagarens ekonomi och verksamhet samt att kredittagaren tecknar erforderliga försäkringar för sina tillgångar
8. säkerheterna ska bedömas motsvara regionens risk vid betalningsinställelse
9. kredittagare ska, vid förfrågan, inkomma med årsredovisning och försäkringsbevis eller motsvarande

8.1.1 Kreditprövning

Finansfunktionen ska inför regionfullmäktiges beslut om borgensramar för nya creditsökande organisationer lämna en kreditbedömning för respektive organisation. Motsvarande utlåtande ska lämnas till regionstyrelsen för beslut om eventuell nyutlåning till extern part.

Kreditbedömningen ska göras på ett underlag som ger en god bild av den creditsökandes ekonomiska status. Bedömningen bör omfatta en känslighetsanalys av den creditsökandes återbetalningsförmåga samt en bedömning av risken för en värdeförsämring i förekommande säkerheter.

¹³ Regionens solidariska borgen för Kommuninvest i Sverige AB är undantagen enligt KF-beslut § 93, KS2006/0542, 2009-10-22

8.1.2 Finansfunktionens avgifter för regionkoncernens bolag

Finansfunktionens prissättning för utlåning och borgen ska baseras på marknadsmässiga villkor. Med marknadsmässiga villkor för utlåning och borgen avses det pris som är resultatet av en bedömning av följande delar:

1. regionens finansieringskostnad: Basen för marknadsmässiga villkor är regionens verkliga eller bedömda finansieringskostnad
2. marknadsmässig riskpremie: Påslaget syftar till att kompensera regionen för risktagande och administrativa kostnader samt möta lagkrav på konkurrensneutralitet för de bolag som verkar i konkurrens med privata bolag.

Finansfunktionen ska löpande dokumentera utvecklingen av internbankens prissättning, dels för att styrka konkurrenskraftig finansiering gentemot bolagen, dels för att undvika konflikt med skatteregler eller för att otillbörlig konkurrens enligt EU-rätten inte ska uppstå.

8.1.3 Utlåning till extern part

Utlåning eller borgen bör inte ske till andra aktörer än de bolag som ingår i regionkoncernen. Utlåning eller borgen till annan aktör får endast ske om det kan anses vara av allmänt intresse att så sker och endast gällande ändamål som hör till regionens kompetensområde. För extern utlåning och borgen till bolag och organisationer beslutar regionstyrelsen i varje enskilt fall samt, vad avser borgen, inom den ram som regionfullmäktige har fastställt. Regionstyrelsen har en restriktiv inställning till utlåning och borgen till externa parter.

Utlåning respektive borgensåtaganden ska alltid prövas och riskbedömas vid omläggning av lån. Regionens åtagande ska omprövas om verksamheten inte längre bedrivs enligt de kriterier som låg till grund för det ursprungliga beslutet.

8.1.3.1 Säkerhet

För utlåning eller borgensåtaganden erfordras säkerhet i form av pantbrev i fastighet eller motsvarande säkerhet med tillfredsställande förmånsrätt. Även kompletterande säkerhet ska prövas.

För borgensåtaganden där säkerhet saknas ska förbindelse upprättas om att inte belåna aktuella fastigheter ytterligare mot säkerheter i panträtt.

8.1.3.2 Finansfunktionens avgifter till extern part

Finansfunktionen lämnar i samband med utlånet avseende utlåning eller borgen en rekommendation av uttag och storlek på finansfunktionens avgift eller borgensavgiften.

Regionstyrelsen beslutar om uttag och storlek på finansfunktionens avgift i samband med beslut om utlåning eller borgen.

8.2 Rapportering och uppföljning av utlåning och borgen

8.2.1 Rapportering och uppföljning

Rapporteringens syfte är att informera om sammansättning och risker kopplat till utlåmnade lån och borgensåtaganden. Regionstyrelsen ska regelbundet erhålla rapport om utlåning och borgen.

Bilaga 1 Definition av risker

- **Marknadsrisker**

Marknadsrisk definieras som risk som kommer av rörelser i marknadspriser. Marknadsrisk inkluderar aktiekursrisk, ränterisk, valutarisk och råvaruprisrisk.

- **Aktiekursrisk**

Med aktiekursrisk avses hur avkastningen på aktier påverkas av förändringen av kursen på de aktier som ingår i portföljen.

- **Ränterisk**

Med ränterisk menas hur avkastningen på en räntebärande tillgång påverkas av en förändring av räntan. Hur mycket ränterisk en tillgång har beror på hur känsligt dess pris är för en förändring av marknadsräntan och mäts i duration.

Inom skuldförvaltning avses med ränterisk risken för att förändringar i räntenivån påverkar regionens finansnetto negativt genom ökade upplåningskostnader för existerande och framtida finansiering.

- **Valutarisk**

Med valutarisk avses risken för att erhålla en oönskad värdeförändring i tillgångar och skulder och kassaflöden till följd av förändringar i valutakurserna.

- **Råvaruprisrisk**

Med råvarurisk menas hur avkastningen på en tillgång förändras av prisrörelser på råvaror såsom olja, vete, metaller, elektricitet med mera.

- **Likviditetsrisk**

Med likviditetsrisk avses risken att ej kunna möta betalningsförpliktelser utan en högre kostnad eller att ej kunna möta förpliktelserna över huvud taget. Denna kan delas upp i finansieringsrisk för skulder och marknadslikviditetsrisk vid avyttring av tillgångar.

- **Marknadslikviditetsrisk**

Med marknadslikviditetsrisk avses risken att en tillgång inte går att realisera till förväntat pris, eller till ett väsentligt reducerat pris, vid önskat tillfälle.

- **Finansieringsrisk**

Med finansieringsrisk avses risken att inte erhålla ny finansiering, att en befintlig finansiering ej kan ersättas med en ny, eller att finansiering sker till en ovanligt hög kostnad.

- **Kreditrisk**

Med kreditrisk avses risken att en emittent inte kan svara upp mot sina betalningsåtaganden, exempelvis till följd av en betalningsinställelse.

- **Motpartsrisk**

Motpartsrisk innebär att en motpart inte kan fullfölja affärstransaktionen till likvid och att placeraren inte erhåller den potentiella upparbetade vinsten som finns i

Bilaga 2 Rating enligt kreditvärderingsinstitut

S & P Long-term	Moody's Long-term	Fitch Long-term	Rating beskrivning
AAA	Aaa	AAA	Prime
AA+	Aa1	AA+	High Grade
AA	Aa2	AA	
AA-	Aa3	AA-	
A+	A1	A+	Upper medium grade
A	A2	A	
A-	A3	A-	
BBB+	Baa1	BBB+	Medium grade
BBB	Baa2	BBB	
BBB-	Baa3	BBB-	
BB+	Ba1	BB+	Non investment grade
BB	Ba2	BB	
BB-	Ba3	BB-	
B+	B1	B+	Speculative/ Highly speculative
B	B2	B	
B-	B3	B-	
CCC+	Caa1	CCC	Substantial risks
CCC	Caa2		
CCC-	Caa3		
CC	Ca	CC	Very high risks
C		C	Exceptionally high risks
D	C	RD	In default
		D	

Tabellen ovan visar en tabell med de tre största ratinginstitutens S&P, Moody's och Fitchs ratingklasser. Tabellen är avsedd som en översättningstabell där t.ex. S&P:s rating BBB- motsvaras av Moody's Baa3 och så vidare. Ratinginstituten har egna definitioner och beräkningsgrunder av sina klasser varför översättningstabellen inte är exakt. S&P:s rating BBB- och uppåt och motsvarande från de övriga kallas "investment grade".

Bilaga 3 Tillgångsslag

De olika portföljernas kapital får placeras i följande tillgångsslag:

- Likvida medel
 - Med likvida medel avses inlåning utan bindningstid i bank.
- Räntebärande placeringar, används för att hantera regionens önskade ränterisk. De finansiella riktlinjerna tillåter placering i
 - Svenska räntebärande värdepapper
 - Utländska räntebärande värdepapper

Räntebärande placeringar omfattar även fonder, strukturerade produkter och derivatinstrument där den underliggande tillgången utgörs av räntebärande instrument.

- Aktieplaceringar, används för att hantera regionens önskade aktierisk. De finansiella riktlinjerna tillåter placering i
 - Svenska aktier
 - Utländska aktier

Aktieplaceringar omfattar även fonder, strukturerade produkter och derivatinstrument där den underliggande tillgången utgörs av aktier, derivat som bär aktierisk eller ett erkänt aktieindex.

- Alternativa investeringar är sådana placeringar som inte definitionsmässigt kan placeras i ovanstående tillgångsslag, och används för att ge en bättre diversifiering av olika marknadsrisker i regionens tillgångar. Exempel på alternativa tillgångar är fastigheter, råvaror och hedgefonder. Alternativa placeringar omfattar även strukturerade produkter och derivatinstrument där den underliggande tillgången utgörs av alternativa placeringar.